

लातूर शहर विधानसभा मतदारसंघात अतीतटीच्या लढतीत अमित देशमुख की डॉ. अर्चना पाटील चाकूरकर विजयी होणार ?

लातूर (दैनिक महावृत्त):- लातूर शहर विधानसभा मतदारसंघात काँग्रेसच्या जुन्या खोडातून तीन टर्म विधानसभा निवडणूक जिंकलेले अमित देशमुख आणि डॉ. अर्चना पाटील चाकूरकर या काँग्रेसी घराण्यातील आहेत. आजवर दिवंगत विलासराव देशमुख आणि आज घडीला काँग्रेसचे ज्येष्ठ नेते देवघरात बसून भाजपाच्या माध्यमातून सुनबाई डॉ. अर्चना पाटील चाकूरकर शैलेश पाटील चाकूरकर यांना पुढे करून सत्ताकारण्याच्या तमाशा पाहू शकतात कारण असे की विलासराव देशमुख यांनी त्यांचे मामा गोपाळराव पाटील यांना भाजपाच्या कोट्यातून राज्यसभेवर खासदार म्हणून निवडून दिले होते मग उचलतं बू राजकीय खेळीपेक्षा सरळ मतदारातून त्यांच्या मतदानावर डॉ. अर्चना पाटील चाकूरकर या भाजपाच्या तिकिटावर निवडून का येऊ शकत नाहीत हा व्होरा पकडून काँग्रेस नेते शिवराज पाटील चाकूरकर यांनी सुनेला आशीर्वाद दिला असेल तर कोणाचे काय बिघडले याचा अंदाज उद्याच्या २३ नोव्हेंबरला निकालाच्या दिवशी कळेलचलातूर शहर विधानसभा मतदारसंघात आंबेडकर चळवळीतील ज्येष्ठ नेते अॅडव्होकेट प्रकाश आंबेडकर यांच्या वंचित बहुजन आघाडी मार्फत व्ही एस पॅथरचे नेते विनोद खटके हे काँग्रेसच्या विरोधात काटेवरची लढत देत आहेत त्यांच्या प्रचार यंत्रणेवर दिसून येते आज तयारगयाच्या प्रसार माध्यमातून विनोद खटके यांनी भाजपला विरोध न करता काँग्रेसला

विरोध केला त्यात इतर अपक्ष उमेदवारासह लातूर शहर महापालिकेचे माजी महापौर अख्तर शेख मिस्तरी हे अपक्ष निवडणूक लढवितात याचाच अर्थ अमित देशमुख यांचे पारंपारिक दलित - मुस्लिम बहुजन समाजाचा मतदार हा विचलित होऊन मत विभाजन होते त्याचा फटका महाविकास आघाडीचे काँग्रेसचे उमेदवार अमित देशमुख यांना फटका का बसणार नसावा आणि या राजकीय मताच्या बेरजेच्या राजकारणातून काँग्रेसी घराण्यातीलच परंतु महायुतीच्या भाजपा कोटातून निवडणूक लढविणाऱ्या भाजपाच्या अधिकृत उमेदवार डॉ. अर्चनाताई पाटील चाकूरकर यांना फायदा होणारच की नाही अशी संशयात्मक प्रतिक्रिया व्यक्त होताना दिसत असून महाविकास आघाडीचे काँग्रेसचे उमेदवार अमित देशमुख यांना फटका बसतो की काय अशी चर्चा होताना दिसते आहे.

मांजरा साखर कारखान्याने सर्वांना न्याय देण्याचे काम केले पुढेही करणार

माजी मंत्री चेअरमन दिलीपराव देशमुख यांचे प्रतिपादन

विलासनगर लातूर / प्रतिनिधी :- देशात साखर उद्गोगात नावलौकिक असलेल्या मांजरा साखर कारखान्याने अतिशय सूक्ष्म नियोजन व पारदर्शकता ठेवून काम करत भविष्याचा वेध घेत वेगवेगळे प्रकल्प कार्यान्वित करून शेतकऱ्यांना अधिक भाव देण्याचा प्रयत्न केला असून पश्चिम महाराष्ट्रात गेटकेन उसाला कमी भाव देतात मात्र आपला मांजरा परिवार सर्वांनाच एकच भाव देण्याचा निर्णय लोकनेते विलासराव देशमुख साहेब यांनी घेतलेला तीच परंपरा आजही सुरु आहे डीस्टलरी ची क्षमता वाढवलेली असून शेतकरी सभासदांचा जो विश्वास परीवाराने संपादन केला आहे तो जपवणूक करत सर्वांना न्याय देण्याचा प्रयत्न परिवाराने केला आहे तीच परंपरा पुढेही चालू राहिल गळीत हंगाम यशस्वीपणे पार पडेल असा विश्वास राज्याचे माजी मंत्री सहकार महर्षी तथा कारखान्याचे चेअरमन दिलीपरावजी देशमुख यांनी यावेळी बोलताना व्यक्त केला ते विकाससल्ल विलासराव देशमुख मांजरा शेतकरी सहकारी साखर कारखान्याच्या २०२४-२५ मधील गळीत हंगाम व नव्याने उभापण्यात आलेल्या सौर ऊर्जा प्रकल्पाचा शुभारंभ महाराष्ट्राचे माजी मंत्री तथा चेअरमन सहकार महर्षी दिलीपरावजी देशमुख व लातूर ग्रामीणचे आमदार धिरज विलासराव देशमुख यांच्या हस्ते संपन्न झाला त्यावेळी ते बोलत होते यावेळी व्यासपीठावर लातूर ग्रामीणचे आमदार तथा जिल्हा बँकेचे चेअरमन धीरज देशमुख, जागृती शुगर

कारखान्याचा ३८ वा गळीत हंगाम व सौर ऊर्जा प्रकल्पाचा शानदार सोहळ्यात शुभारंभ

उपाध्यक्ष

लक्ष्मणराव मोरे, मारुती महाराज साखर कारखान्याचे अध्यक्ष शामराव भोसले मांजरा साखर कारखान्याचे उपाध्यक्ष श्रीशैल्य उदगे, मारुती महाराज साखर कारखान्याचे उपाध्यक्ष सचिन पाटील, कार्यकारी संचालक पंडित देसाई सन्माननीय संचालक मंडळ उपस्थित होते. नूतन हॉर्वेस्टरचे पूजन याप्रसंगी कारखान्याने घेतलेल्या मालकीच्या दोन हॉर्वेस्टर चे (ऊस तोडणी यंत्राचे) पूजन करण्यात आले मांजरा कारखान्याने मागील गाळप हंगामात सहकार महर्षी दिलीपरावजी देशमुख साहेब यांचे मार्गदर्शन व संकल्पनेने जवळपास ९७ टक्के ऊसतोड हॉर्वेस्टर द्वारे करून केवळ महाराष्ट्रातच नव्हे तर देशभरामध्ये हॉर्वेस्टर द्वारे ऊस तोडणी करण्याचा मांजरा पॅटर्न निर्माण केला आहे. त्याबाबत देशभरामध्ये या मांजरा पॅटर्नचे कौतुक होत आहे. कारखान्याकडे या अगोदर पाच हॉर्वे

स्टर आहेत त्यामध्ये आणखीन दोन हॉर्वेस्टरची भर पडली आहे. तत्पूर्वी कारखान्याचे संचालक कैलास पाटील यांच्या हस्ते सपलीक श्री मांजरेकर हनुमान अभिषेक गव्हाण पूजन व सत्यनारायण पूजन केले सभासदांचा विश्वास जपवणूक करणार यावेळी बोलताना सहकार महर्षी दिलीपरावजी देशमुख म्हणाले की, मांजरा परिवाराने काळाची गरज ओळखून नेहमीच विविध प्रकल्प कार्यान्वित करून शेतकऱ्यांना हेवा वाटेल असे कार्य केले आहे. सहकार क्षेत्राचे पवित्र जपत असताना शेतकरी सभासदांचा कारखान्यावर असलेला विश्वास कायम ठेवण्याचे काम आजपर्यंत केले व यापुढे देखील केले जाईल असे सांगून गळीत हंगाम २०२४-२५ साठी शुभेच्छा देवून आपला अधिक ऊस आपल्या कारखान्यास देवून सहकार्य करावे असे आवाहन त्यांनी यावेळी केले.

सहकार महर्षी दिलीपराव देशमुख यांनी बाभळगाव येथे बजावला मतदानाचा हक्क लातूर / प्रतिनिधी :- महाराष्ट्र विधानसभा निवडणुकीचे मतदान आज असून सहकार महर्षी माजी मंत्री दिलीपराव देशमुख यांनी बाभळगाव येथे सौ सुवर्णाताई दिलीपराव देशमुख यांच्यासह जाऊन विधानसभेच्या निवडणुकीतील मतदानाचा हक्क बजावला असून, जास्तीत जास्त मतदान करून लोकशाहीने दिलेला आपला हक्क सर्वांनी बजावावा, असे आवाहन त्यांनी केले.

राज्याचे क्रीडा व युवक कल्याण मंत्री संजय बनसोडे यांनी सपलीक मतदानाचा हक्क बजावला

उदगीर / प्रतिनिधी :- उदगीर विधानसभा मतदारसंघातील महायुतीचे उमेदवार राज्याचे क्रीडा व युवक कल्याण, बंदरे मंत्री संजय बनसोडे यांनी सपलीक उदगीर तालुक्यातील मलकापूर येथील मतदान केंद्रावर आपला मतदानाचा हक्क बजावला. ना. संजय बनसोडे व त्यांच्या सुविद्य पत्नी सौ. शिल्पाताई संजय बनसोडे यांनी मलकापूर येथे आपला मतदानाचा हक्क बजावत राष्ट्रीय कार्यात आपला हातभार लावला. मतदानानंतर ना. बनसोडे यांनी मतदानासाठी येणारे ज्येष्ठ नागरिक व दिव्यांग मतदारांचे गुलाबपुष्प देऊन स्वागत केले.

फिनवट नगर परिषदच्या तीन बूथवर मुख्याधिकारी डॉ. अजय कुरवाडे यांच्या संकल्पनातून लोकशाहीचा महोत्सव

फिनवट/शेख शौकत :- महाराष्ट्र विधानसभा निवडणुका - २०२४ फिनवट-माहूर ८३-मतदानसंघ अंतर्गत फिनवट नगरपरिषद नवीन प्रशासकिय ईमारत या ठिकाणी मतदानाचे हक्क बजावण्याकरिता ३ पोलिंग बोथ १८३, १८५, २०८ असून मतदानाचे आपले कर्तव्य बजावणे करीता जास्तीत-जास्त नागरिकांनी सहभाग होणेसाठी, लोकशाहीचा उत्सव आनंदात साजरा करण्याकरिता

मा. मुख्याधिकारी तथा सहायक निवडणुक अधिकारी, डॉ. अजय कुरवाडे यांचे संकल्पना आणि मार्गदर्शन खाली पर्यावरण पुरक साधनाचा वापर करून आकर्षक बूथ तयार करण्यात आला आहे. त्यामध्ये सुरवातीला मुख्य प्रवेश दरवाजाला वेगवेगळ्या रंगाचे फुन्याची सजावट करण्यात आले असून, आकर्षक टेन्ट, मतदान जनजागृती कमान, सेल्फी पॉईंट, मतदान करण्यासाठी रांगोळी मध्ये आवाहन, वारली पेंटिंग,

विविध प्रकारचे वृक्ष लावून सजावट, मतदान केंद्राच्या आतमध्ये प्रवेश करतांना बांबू फुलांची सजावट करून आकर्षक झोपडी बनविणेत आली येणाऱ्या प्रत्येक मतदारासाठी राष्ट्रिय प्राणी वाघ या चित्राचे दर्शन दाखवण्यात आले असून मतदानाचा हक्क बजावणेचे आवाहन करताना चे आकर्षक चित्र समोर दर्शवले या आकर्षक सजावटीसाठी नगरपरिषद कार्यालयीन अधीक्षक तथा अभियंता अशोक भालेराव, शहर समन्वयक स्टालिन आडे, राजू पिळेवार, सर्वेश

आणलावार, रांगोळी काढणारी ऐश्वर्या धात्रक, अनिल माहूरकर, जमीर, रियाझ, राजेश ब्राह्मणे, अमोल पिंपळे सह इतर कर्मचारी यांनी अतोनात प्रयत्न केले. सदर मतदान केंद्रावर नागरिकांनी मतदान झाले नंतर नागरिकांना कौतुक करत सेल्फी, फोटो घेणेचा आनंद घेतला. या सजावटीमुळे निवडणुक निर्णय अधिकारी श्रीमती मेघना कावळी ख-ड, निवडणुक निरीक्षक श्री. शैलेंद्र कुमार ख-ड यांनी विशेष करून भेट देवून सर्वांचे कौतुक केले.

उदगीर विधानसभा निवडणुकीत बनसोडे - भालेराव लढतीत, अजित पवारचे आवडते संजय बनसोडे विजयी होणार ?

उदगीर (दैनिक महावृत्त):- भाजपाचे दोन वेळा उदगीर जळकोट विधानसभा मतदारसंघाचे आमदार राहिलेले माजी आमदार सुधाकर भालेराव हे ऐनवेळी शरदचंद्र पवार यांच्या राष्ट्रवादी काँग्रेसमध्ये गेले आणि उदगीर जळकोट विधानसभा निवडणुकीत महाविकास आघाडीतून राष्ट्रवादी काँग्रेसचे भालेराव यांना उमेदवारी मिळाली तर विद्यमान उपमुख्यमंत्री अजित पवार यांच्या राष्ट्रवादी काँग्रेसचे विद्यमान कॅबिनेट मंत्री संजय बनसोडे हे महायुतीचे उमेदवार म्हणून निवडणूक सिंगणात असले तरी उदगीर जळकोट विधानसभा मतदारसंघाची निवडणूक बनसोडे - भालेराव यांच्यात आहे की काका - पुतणे शरद पवार आणि अजित पवार यांच्यात आहे अशीच

कुजबूत उदगीर जळकोट मतदार संघात होताना दिसते आहे. विशेष म्हणजे विद्यमान मंत्री संजय बनसोडे यांनी गाव - तांडा शहर एक करून कोट्यावधी रुपयाचा निधी खोऱ्याने खेचून आणून मतदार संघाचा विकास साधला दवाखाने, शासकीय विद्यालय क्रीडा संकुलनासाठी, रस्त्यासाठी निधी आणला उदगीर येथे भव्य दिव्य शांततेचे मंदिर बौद्ध मंदिर उभे केले आणि सर्व जाती धर्माच्या लोकांना न्याय दिला पण अचानकच राष्ट्रवादी फुटीर राष्ट्रवादीतच ही खेळी कशी काय हे कुतूहल असले तरी संजय बनसोडे यांचा विजय अटळ असल्याचे खुद्द मतदारच बोलत असताना दिसतात.

संपादकीय....

प्रदुषण

जागतिक संघर्षामुळे निर्माण झालेल्या अन्न, इंधन आणि पर्यावरणाच्या समस्यांचा सर्वाधिक विपरीत परिणाम ग्लोबल साऊथमधील देशांवर होत आहे. राजधानी दिल्लीत हवा प्रदूषणाने केलेला कहर हे त्याचे एक ठळक उदाहरण मानता येईल. गेली काही वर्षे हिवाळा आला की, दिल्लीकरांचा जीवच गुदमरत असतो. स्वच्छ मोकळी हवा हा माणसाचा मूलभूत अधिकार आहे. पण दिल्लीकरांना अशी हवा मिळाली, तर ती चैनच वाटते! दिल्लीतील प्रदूषणाबाबत दाखल याचिकांवर सुप्रीम कोर्टात न्या. अभय ओक आणि न्या. आंग्रस्टिन जॉर्ज मसहीह यांच्या खंडपीठासमोर सुनावणी झाली. त्यावेळी दिल्ली आणि एनसीआरमधील राज्यांमध्ये प्रदूषणाला आळा घालण्यासाठी कोठेर उपाययोजनांची अंमलबजावणी करण्यास विलंब होत असल्याबद्दल कोर्टाने तीव्र नाराजी व्यक्त केली. सर्व नागरिक प्रदूषणमुक्त वातावरणात राहतील याची खबरदारी घेणे, हे सर्व राज्यांचे कर्तव्य आहे, याची आठवण करून देण्याची वेळ सुप्रीम कोर्टावर वारंवार यावी, हीच मुळात शोचनीय बाब. अशा परिस्थितीत राजधानी प्रदेशातील वाढत्या प्रदूषणाला आळा घालण्यासाठी तत्काळ उपाययोजना करण्याचे आदेश कोर्टाला द्यावे लागले. प्रदूषणविरोधी ग्रेडेड रिस्पॉन्स अॅक्शन प्लॅन, म्हणजेच 'ग्रॅप'ची अंमलबजावणी २०१७ पासून करण्यात येत आहे. हवा गुणवत्ता निर्देशांक (एक्यूआय) २०१ ते ३०० दरम्यान असताना, म्हणजेच हवेची गुणवत्ता बाईट असताना ग्रॅप-१ लागू केला जातो. वाढत्या एक्यूआयप्रमाणे ग्रॅपच्या श्रेणीही वाढत जातात. एक्यूआय ३०१ ते ४०० असताना म्हणजे हवेची गुणवत्ता अतिशय वाईट असताना ग्रॅप-२, एक्यूआय ४०१ ते ४०५ म्हणजे हवेची गुणवत्ता गंभीर असताना ग्रॅप-३ लागू होतो आणि एक्यूआय ४५० पेक्षा जास्त असेल तर ग्रॅप हवेची गुणवत्ता अतिशय गंभीर मानली जाते आणि मा ग्रॅप-४ लागू करण्याची शिफारस करण्यात येते. धक्कादायक बाब म्हणजे कोर्टाने दिल्ली आणि एनसीआरमधील राज्यांना ग्रॅप-४ चे नियम लागू करण्यासाठी तत्काळ पथके तयार करण्याचे आदेश दिले आहेत. याचा अर्थ हरियाणा, उत्तर प्रदेश आणि राजस्थान या एनसीआरमधील राज्यांची हवेची गुणवत्ता सध्या भयंकर पातळीवर पोहोचली आहे. याच्या परिणामापासून शाळा-महाविद्यालयेही सुटलेली नाहीत. बारावीपर्यंत सर्व शालेय वर्गाचे प्रत्यक्ष अभ्यासवर्ग घ्यायचे की नाहीत, याबद्दल तत्काळ निर्णय घेण्यात यावा, असेही कोर्टाने या पार्श्वभूमीवर सुचवले. मुळात एक्यूआयचा स्तर धोष्याच्या पातळीला पोहोचल्यानंतर ग्रॅपचे वेगवेगळे टप्पे तातडीने लागू करायला हवे होते. एक्यूआय ३०० ते ४०० दरम्यान पोहोचल्यानंतर लगेचच चौथा टप्पा लागू करणे जरूरीचे होते. पण दिल्लीच्या आतिशी यांच्या नेतृत्वाखालील आम आदमी पक्षाच्या सरकारने याकडे दुर्लक्ष केलेले दिसते. त्यामुळे याबाबतील विलंब का झाला, असा प्रश्न सुप्रीम कोर्टाने आप सरकारला विचारला आहे. आज जगातील सर्वाधिक ५० प्रदूषित शहरांमधील ३५ शहरे केवळ भारतातील आहेत, हेही येथे लक्षात घ्यावे लागेल. जगातील पहिल्या पाच प्रदूषित शहरांमध्ये दिल्लीचा समावेश होतो. जगात दरवर्षी ७० लाख नागरिकांना केवळ खराब हवेमुळे अस्थमा, कर्करोग, फुफुफुसांचे रोग यांसारख्या रोगांचा सामना करावा लागतो. ७८ टक्के ऊर्जा केवळ शहरांमध्ये जळते आणि त्यामुळे शहरांचे तापमान वाढलेले दिसते. दिल्लीत धूर सोडणारा वाहनांची संख्या दिवसेंदिवस वाढत आहे. तसेच औद्योगिक प्रदूषण कमालीचे आहे. शेजारील राज्यातून पिकांचे खुंट जाळण्यात आल्यामुळे हवा खराब होते.

पर्यावरण संरक्षण कायद्याचे उल्लंघन करणाऱ्यांवर कारवाई न केल्याबद्दल कोर्टाने पंजाब सरकारलाही खडसावले आहे. ज्या अधिकार्यांनी कारवाई केली नाही, त्यांच्यावर खटला चालवा, तीन-तीन वर्षांनंतरही आमच्या आदेशांचे पालन केले जात नाही, असे सुनावण्याची वेळ कोर्टावर आली. पर्यावरण संरक्षण कायदा दंतहीन असून याबाबतील सुप्रीम कोर्टाने केंद्र सरकारवरही ताशेरे ओढले. यमुना नदीतील अमोनियाच्या उच्च पातळीमुळे दिल्लीतील जलप्रक्रिया प्रकल्प प्रभावित झाले आहेत, अशी माहिती आतिशी यांनी दिली असून त्यात तथ्य नाही, असे नाही. पण हरियाणा आणि उत्तर प्रदेशमधील सरकारे प्रक्रिया न केलेला औद्योगिक कचरा नदीत सोडत असल्याचा आतिशी यांचा आरोप आहे. वास्तविक पंजाबात आपचेच सरकार असून तेथील पिकांचे खुंट जाळले जात असल्यामुळे वर्षानुवर्षे दिल्लीतील प्रदूषण वाढत आहे. पण आता तेथे आपल्याच पक्षाचे सरकार असल्यामुळे आतिशी पंजाब सरकारवर कोणतीही टीका करत नाहीत. उलट हरियाणा आणि उत्तर प्रदेशातील उद्योगांचे विधारी पाणी कालिंदी कुज बॅरेजमधील यमुना दूषित करत आहे, असा आरोप आतिशी करत आहेत. या दोन्ही राज्यांत भाजपची सरकारे असून भाजपच्या घाणेरड्या राजकारणामुळे दिल्लीची हवा प्रदूषित झाली आहे, अशी आतिशी यांची टीका आहे. स्वतः निवडक तथ्ये सांगायची आणि प्रदूषणाचे राजकारण करायचे, हे निषेधार्थ आहे. वास्तविक केंद्र सरकारने दिल्ली, उत्तर प्रदेश, हरियाणा, पंजाब आणि राजस्थान सरकारांच्या मुख्यमंत्र्यांची व पर्यावरणमंत्र्यांची संयुक्त बैठक बोलवून समन्वयाने कृती योजनेची आखणी केली पाहिजे. २०२१ मध्ये केंद्र सरकारने प्रदूषण नियंत्रण मंडळाच्या कामात समन्वय ठेवण्यासाठी 'कमिशन फॉर एअर क्वालिटी मॅनेजमेंट'ची स्थापना केली आहे. सेंट्रल फॉर सायन्स अँड एन्व्हायर्नमेंट, आयआयटी दिल्ली, दि एनर्जी अँड रिसोर्सस इन्स्टिट्यूट (टीए) तसेच नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ अँडव्हान्स स्टडीजचे अहवालही उपलब्ध आहेत. केवळ या अहवालांच्या शिफारशीची अंमलबजावणी होणे तेवढे बाकी आहे! औद्योगिक प्रदूषणावर नियंत्रण ठेवणे, सार्वजनिक वाहतुकीचा वापर वाढवणे, स्वयंपाकासाठी पर्यावरणप्रूक इंधनाच्या वापरास उत्तेजन देणे आणि पिकांचे खुंट जाळण्यास लगाम घालणे हे उपाय योजण्याची गरज आहे. या आव्हानांचा सामना करण्यावर जी-२० ने लक्ष्य केंद्रित करावे, असे आवाहन पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी ब्राझीलमधील रिओ डे जानेरो येथील जी-२०च्या शिखर परिषदेत नुकतेच केले. त्यावर आता आणखी वेळ जाण्याआधी तोस पावले उचलण्याची वेळ आली आहे.

झालं इलेक्शन आता जपा रिलेशन

इलेक्शन आले म्हणजे राजकारण आले प्रत्येक व्यक्ती आपल्या तत्त्वानुसार, आपल्या संबंधानुसार, आपल्या विचारानुसार, आपल्या आवडीनुसार, आपल्या फायद्यानुसार, आपल्या नैतिक मूल्यानुसार, आपल्याला आवडणाऱ्या आदर्श विचारधारेनुसार, आपल्या सोयीनुसार राजकारण करत असतो. प्रत्येक व्यक्ती आपल्या तत्त्वानुसार व आपल्या विचारानुसार आपल्याला जो पक्ष किंवा जी व्यक्ती आवडत असेल त्यांना पाठिंबा देत असतो व आपला पक्ष व आपल्याला आवडणारी व्यक्ती किती चांगला आहे व त्यांचे विचार किती चांगले आहेत हे सांगण्याचा प्रयत्न करत असतो नव्हे तर ते पटवून देण्याचा प्रयत्न करत असतो. मला आवडणाऱ्या व्यक्तीचे व पक्षाचे विचारधारा आपण सगळ्यांना समजावून सांगत असतो या निवडणुकीच्या काळात तर आपण पाहतो की प्रत्येक ठिकाणी ते चहाची टपरी असो, पान टपरी असो, मॉनिंग वॉक जायचे ठिकाण असो, नेहमी भेटीचे ठिकाण असो, आपण जिथे काम करतो ते ठिकाण असो किंवा कुठल्याही ठिकाणी जिथे लोक जमतात ते ठिकाण असो या सर्व ठिकाणी राजकारणाची चर्चा निघत असते या चर्चेमध्ये कोण किती चांगला कोण किती वाईट हे प्रत्येक जण सांगण्याचा प्रयत्न करत असतो व हे सांगताना आपण चांगले आहेत व इतर कसे वाईट आहेत हे सिद्ध करायचा व्यक्ती प्रयत्न करत असतो व कधीकधी या चर्चेचे स्वरूप वाद विवादात होते हे वादविवाद मर्यादित न राहता विकोपाला जातात व या वादविवाद आतून झगडे भांडण सुद्धा होत असतात आपण पाहिलेले आहे या वादविवादांमुळे लोकांचे आयुष्य बरबाद झालेले आहे लोकांनी दुसऱ्याच्या आयुष्य बरबाद करायचा प्रयत्न केलेला आहे त्यामुळे निवडणुकी निवडणूक सारखी लढवली गेली पाहिजे राजकारण हे राजकारणासारखे केले गेले पाहिजे त्यामध्ये वादविवाद यायला नको आणि वादविवाद जरी झाला तरी तो विकोपाला जाणार नाही याची काळजी घेतली पाहिजे आपण या काळात वादविवाद न करता वाद संवाद केला पाहिजे. आपण आपल्या पक्षाची व आपल्या उमेदवाराची विचारधारा सांगत असताना दुसऱ्या पक्षाच्या विचारधारेचा सुद्धा सन्मान केला पाहिजे आपण जसा आपल्या पक्षाचा व आपल्या उमेदवाराचा सन्मान करतो आदर देतो तसाच आपण दुसऱ्या उमेदवाराला सुद्धा आदर दिला पाहिजे व त्यांच्या विचारधारेचा सन्मान केला पाहिजे जर आपण इतरांना आदर दिला तरच तेही आपल्याला आधार देतील, जर आपण इतरांवर अति चिकल फेक केला तर ते सुद्धा आपल्यावरती चिखल फेकच करणार हे त्रिकाला बाधित सत्य आहे त्यामुळे निवडणुकीच्या काळात किंवा निवडणूक झाल्यानंतर आपण गप्पा मारत असताना कोण निवडून येईल हे सांगत असताना आपल्या उमेदवाराला चांगला सिद्ध करत असताना आपल्या जवळच्या व्यक्तीचे मन दुखावते जाणार नाही याची काळजी ठेवा निकाल लागल्यानंतर समजणारच आहे की कोण निकाल ते निवडून आले व कोणाचा पराभव झाला परंतु त्या आगोदर खेळीमेळीच्या वातावरणात चर्चा करा त्यामध्ये वादविवाद किंवा शत्रुत्व येऊ देऊ नका. प्रत्येक व्यक्तीचा कुठला ना कुठला तरी पक्ष असतो व तो त्याचा आदर करत असतो प्रत्येक व्यक्तीचे कुठल्यातरी उमेदवाराशी संबंध असतात व त्या उमेदवाराला निवडून आणण्यासाठी तो मनापासून प्रयत्न करत असतो हे प्रयत्न करताना तो स्वतःचा विचार न सर्व प्रयत्न करत असतो आपला उमेदवार निवडून घेण्यासाठी आपल्या कष्टाची व बुद्धीची कसोटी, साम दाम, दंड, भेद यांचा उपयोग कार्यकर्ते व उमेदवार सुद्धा लावत असतात परंतु हे करत असताना दुसऱ्याचे आयुष्य बरबाद होणार नाही याची काळजी ठेवायला निवडणूक आली म्हणजे एकमेकाला बदनाम करणारच परंतु त्यांची बदनामी करताना तो व्यक्ती समाजातून उठला नाही पाहिजे असे आरोप त्याच्यावर करा त्याला समाजातून उठवू नका त्यामुळे शक्यतो आपण कधी कुणाची बदनामी व खोटी बदनामी तर मुळीच करू नये खोटे आरोप करू नये कारण की आपण जे खोटे आरोप

किंवा खोटी बदनामी करू शकतो त्यामुळे त्या व्यक्तीचे आयुष्य सुद्धा उद्ध्वस्त होऊ शकते हे लक्षात ठेवावे. निवडणूक आली म्हणजे एकाचा विजय व दुसऱ्याचा पराभव हा निश्चितच आहे त्यामुळे आपण विजयाचा गर्व व पराभवाचे शल्य मनात ठेवू नये निवडणूक लढवितांना किंवा राजकारण करताना आपण एक गोष्टी लक्षात ठेवावी की राजकारण हे सामंजस्याने व खेळीमेळीच्या वातावरणात झाले खेळीमेळीच्या वातावरणात असे जर राजकारण झाले तर ते निश्चितच चांगला परिणाम होईल राजकारणात द्वेष बुद्धीने व हेतू पुरस्कारपणे दुसऱ्याचे नुकसान होऊ नये याची काळजी ठेवली पाहिजे राजकारण आली निवडणूक आली म्हणजे एकमेकांवर आपण आरोप लावणारच ते सुद्धा आपल्यावर आरोप लावतीलच याचा सुद्धा माणसाने मोठ्या मनाने स्वीकार केला पाहिजे आपण आपल्या उमेदवाराचा प्रचार करत असताना त्यांची विचारधारा समजावत असताना आपण आपल्या मित्रांसाठी बरोबर गप्पा करत असताना मित्रांसोबत चहा घेत असताना त्याच्यात इतके इनवॉल होतो इतके मिक्स होतो की आपण त्यांचं चांगले कसे आहेत व तुमचे उमेदवार वाईट कसे आहेत हे सिद्ध करण्यासाठी आपल्या मित्र परिवारासोबत, आपल्या नातेवाईकांसोबत, आपल्या कॉलनीतील लोकांसोबत, आपल्या नेहमीच्या सगळ्या सोयऱ्या संबंधित लोकांसोबत इतके वादविवाद करतो, इतके टोकाला जातो की आपण त्यांच्यासोबत असलेले आपले चांगले संबंध विसरतो व या एक दिवसाच्या राजकारणासाठी, एक दिवसाच्या निवडणुकीसाठी आयुष्यभराचे संबंध खराब करून घेत असतो. लक्षात असू द्या की संबंध निर्माण करण्यासाठी भरपूर काळ जात असतो परंतु संबंध खराब करायला थोड्या काळ किंवा थोड्या शब्दात आपले रिलेशन खराब होत असतात कधी ये कधी या चर्चेतून घडलेल्या वाद विवादांमुळे आपले कायमस्वरूपी संबंध तुटत असतात त्यामुळे आपली संबंध खराब होणार नाही याची आपण काळजी घेतली पाहिजे. आजकाल आपण पाहतो की राजकारण संपल्यानंतर निवडणूक संपल्यानंतर लोक एकमेकाकडे शत्रू सारखे पाहतात आणि नेहमी एकमेकांशी शत्रू प्रमाणेच वागतात लक्षात असू द्या की आज दुसऱ्या पक्षाचा कार्यकर्ता आहे तो तुमच्याच सोबतचा कुणीतरी आहे जर तुम्ही त्याच्याशी शत्रुत्व पत्करले तर तुम्हाला एक अनुभव येईल की या राजकारणामुळे या इलेक्शनमुळे तुमचे असंख्य लोकांशी संबंध खराब झालेले आहेत एक दिवसाच इलेक्शन संपल्यानंतर तुम्हाला उरलेले ३६५ दिवस तुम्हाला एकमेकांच्या सोबत राहायचे आहे हे लक्षात ठेवा. तुमच्या कॉलनीमधील, तुमच्या गावातील व्यक्ती हाच तुमच्या बरोबर नेहमी राहणार आहे हे लक्षात असू द्या व त्याप्रमाणेच आपली वागणूक ठेवा. ज्या दिवशी इलेक्शन संपले त्याच दिवशी आपण आपले वादविवाद, केलेले आरोप प्रत्यारोप विसरले पाहिजे त्यानंतर आपण त्या वादविवादांमुळे शत्रुत्व निर्माण करून घेऊ नये आपण असंख्य ठिकाणी आजपर्यंत उदाहरण पाहिले आहेत की या राजकारणामुळे लोकांनी राग आपल्या डोक्यात ठेवून आपले स्वतःचे व आपल्या समोरील कार्यकर्त्यांचे सुद्धा आयुष्य बरबाद केलेले आहे तसे होता कामा नये कारण की राजकीय व्यक्ती किंवा राजकीय पुढारी त्यांच्या सोयीनुसार केव्हा पक्ष बदल करतील ते सांगता येत नाही त्यामुळे त्या आपण त्या व्यक्तीसाठी आपल्या जवळच्या व्यक्ती सोबतचे संबंध आयुष्यभरासाठी खराब होणार नाहीत याची काळजी ठेवली पाहिजे राजकारण करताना नेहमी एक गोष्ट लक्षात ठेवा की तुम्ही ज्या पक्षाचे कार्य करत आहात त्यांच्याशी एकनिष्ठ राहा परंतु आपल्या गावातील, आपल्या कॉलनीतील, आपल्या एरियातील लोक ते सुद्धा त्यांच्या पक्षाची

एकनिष्ठ राहतील याची जाणीव आपल्याला राहू द्या निवडणूक संपली की आपण एकमेकांशी बोलले पाहिजे कारण की राजकारण संपले निवडणूक संपली की आपल्याला मद्य करायला आपण ज्या कॉलनीमध्ये राहलो, आपण ज्या खेड्यामध्ये राहलो, आपले शेजारीपाजारी, नेहमी आपण ज्यांच्याशी संबंध ठेवतो तेच लोक सुखदुःखात आपल्यासाठी धावून येणार आहेत कोणत्याही व्यक्तीसाठी आयुष्यात सगळ्यात महत्त्वाचा असतो म्हणजे त्याचा परिवार त्याचे आई-वडील त्याचे मुलेबाळे पत्नी व त्याचे संबंधित सगळे मित्र परिवार यांचे आपल्या आयुष्यात फार मोठे महत्त्व आहे आपण घरी नसलो व आपण बाहेर गावी गेलेले असो किंवा ज्युटीवर गेलेले असू किंवा आपण घरी उपस्थित नसू अशा वेळेस जर आपल्या परिवारावरती काही संकट आले तर त्यावेळेस आपल्या कॉलनीतील, आपले शेजारीपाजारी, आपल्या गावातील किंवा गल्लीतील व्यक्ती, आपल्या ओळखीचे लोक आपल्यासाठी धावून येणार आहेत हे कायमस्वरूपी लक्ष ठेवा व त्यामुळे आपण राजकारण करताना या आपल्या कॉलनीतील व गावातील लोकांसाठी आपले कायमस्वरूपी संबंध खराब होणार नाहीत याची काळजी ठेवा व आपले संबंध कसे चांगले जपता येतील ते बघा संपले इलेक्शन जपा रिलेशन हा मूलमंत्र लक्षात ठेवायला पाहिजे कारण की आपण ज्यांच्या बरोबर राहलो ते म्हणजे आपल्या गावातील किंवा आपल्या कॉलनीतील लोक होय त्या लोकांसोबत आपले दिवस रात्र संबंध येत असतात आपल्या सुखदुःखाच्या काळात आपण त्या लोकांकडे जात असतो व ते सुद्धा आपल्या सुखदुःखाच्या काळात आपल्याकडे धावून येत असतात त्यामुळे इलेक्शन मुळे किंवा राजकारणामुळे आपल्या संबंधात दुरावा निर्माण होईल आपले संबंध वाईट होतील आपले दुसऱ्याशी शत्रूसारखे संबंध होतील अशी कुठल्याही प्रकारची कृती आपल्याकडे घडू नये याची सगळ्यांनी काळजीच घेतली पाहिजे ज्या दिवशी इलेक्शन संपले त्या दिवशी आपण विभिन्न पक्षाच्या कार्यकर्त्यांनी एकत्र यायला पाहिजे त्यामध्ये पुलिंग एजंट असो विभिन्न पदाधिकारी असो किंवा कार्यकर्ते असो आपण आपल्या कॉलनीतले आपल्या गावातील सर्वांनी एकत्र यायला पाहिजे आणि एकत्र येऊन हासतमुखपणे गप्पा मारायला पाहिजे इलेक्शन झाल्यानंतर आपले पहिल्यासारखे संबंध कसे मेटेन राहतील कसे अबाधित राहतील याकडे लक्ष ठेवले पाहिजे ज्या चहाच्या टपरी वरती आपण नेहमी भेटायचो किंवा ज्या पान टपरी वरती आपण नेहमी भेटायचो किंवा ज्या गावातल्या आपल्या ठिकाणी आपण नेहमी गप्पा मारतो तेथे आपण आपल्या मित्रांसोबत आपल्या गावातील व्यक्तींसोबत मनमुरात पणे व आनंदाने गप्पा मारत्या पाहिजेत अगदी खेळीमेळीच्या व आनंददायी वातावरणात इलेक्शन संपले आता आपल्याला फक्त आपलं गाव आपली कॉलनी व आपले संबंध जपायचे आहेत याकडे सगळ्यांनी लक्ष दिले पाहिजे आपले या सगळ्यांशी कसे चांगले संबंध व प्रेमाचे संबंध राहतील याचीच काळजी ठेवली पाहिजे व याकडे लक्ष दिले गेले पाहिजे व झाले गेलेले राजकारण भेदाभेद वादविवाद विसरले पाहिजे व फक्त आणि फक्त आपल्या कॉलनीतील व आपल्या गावातील संबंधित व्यक्तींशी आपले संबंध कसे चांगले राहतील याच्याकडे आपण लक्ष दिले पाहिजे व काळजी ठेवली पाहिजे व त्यामुळेच झाले

इलेक्शन जपा रिलेशन हा मूलमंत्र आपण लक्षात ठेवाला पाहिजे

व्याख्याते, लेखक, समुपदेशक

डॉक्टर संतोष पाटील गोरारडखेडेकर

जगात प्रदुषणाच्या बाबतीत दिल्ली अव्वल ; एक्यूआय ४२६ ने दिल्लीसह देशाची चिंता वाढली.

वाढते औद्योगिकीकरण, वाढती हवाई वाहतूक, रोड वाहतूक व अत्याधुनिक साधनसामग्रीचे उत्पादन यामुळे नदि-नाले, जल-स्थल-वायु या संपूर्ण ठिकाणी मोठ्या प्रमाणात प्रदुषण वाढल्याने प्रदुषणाचा धोका दिवसेंदिवस भारतात वाढत आहे. त्यामध्ये प्रामुख्याने दिल्ली प्रदुषणाच्या बाबतीत अव्वल असल्याचे एस एंड पी ग्लोबल मॉबिलिटी वेब प्रेझेंटेशन या जागतिक संस्थेने ही माहिती दिली आहे. त्यामुळे दिल्लीतील जहरीली हवेमुळे दिल्लीकरांचा श्वास कोंडल्याचे दिसून येते. कारण दिल्लीतील प्रदुषणाने संपूर्ण सीमारेषा ओलांडल्याचे दिसून येते. कारण बुधवार दिनांक २० नोव्हेंबर २०२४ ला दिल्लीच्या हवेच्या गुणवत्तेचा निर्देशांक (एक्यूआय) ४२६ च्यावर म्हणजेच अत्यंत गंभीर पातळीवर होता. त्यामुळे सध्याच्या परिस्थितीत राजधानी दिल्लीत अत्यंत गंभीर परिस्थिती निर्माण झाली आहे. प्रदुषणामुळे वातावरण एवढे खराब झाले होते की ७९ विमानांना येण्यास विलंब झाला तर ६ विमानांचे मार्ग बदलविण्यात आले. यावरून आपण समजू शकतो की विमानांवर प्रदुषणाचा एवढा गंभीर परिणाम होवू शकतो तर मानवजाती, पशुपक्षी व अन्य जिवजंतुंवर कीती मोठा आणि घातक परिणाम होत असेल हे दिल्लीच्या प्रदुषणावरून स्पष्ट दिसून येते. राजधानीतील प्रदुषण अत्यंत चिंताजनक पातळीवर गेल्याने शाळा, महाविद्यालय यांच्या बाबतीत प्रश्न चिन्ह उपस्थित झालेला आहे. त्याचप्रमाणे ५० टक्के सरकारी कर्मचाऱ्यांना घररूनच कामे करण्याच्या सुचना देण्यात आल्या आहेत. खाजगी कार्यालयांनाही बहुतांश कर्मचाऱ्यांना वर्क फ्रॉम होमसुविधा द्यावी असे आवाहन राज्य सरकारने खाजगी कार्यालयांना केले आहे. कारण प्रदुषणाचा धोका दिवसेंदिवस गडद होत चाललेला आहे. सध्याच्या परिस्थितीत प्रदुषणामुळे संपूर्ण दिल्ली धुंधली झालेली आहे. जगातिल १०० प्रमुख

शहरांच्या तुलनेत भारतातील ३९ शहरे प्रदुषणाने संपूर्णपणे जखडलेले आहेत. म्हणजेच आज भारत प्रदुषणाचे माहेरघर झाल्याचे संपूर्ण चित्र दिसून येते. जगातिल प्रदुषणाच्या बाबतीत तुलना केली तर भारत प्रथम क्रमांकावर असून यात ३९ शहरे आहेत. तर दुसऱ्या क्रमांकावर चीन असून ३० शहरे प्रदुषणाच्या बाबतीत अव्वल आहेत. त्या खालोखाल पाकिस्तान -९, बांगलादेश -५, ईरान-३, दक्षिण आफ्रिका -३, नेपाल -२, इंडोनेशिया -२ व इतर देशांतील ७ शहरे याप्रकारे एस एंड पी ग्लोबल मॉबिलिटी वेब प्रेझेंटेशन या जागतिक संस्थेने नुकतीच १०० प्रदुषित शहरांची सुची जाहीर केलेली आहे यात भारताची चिंताजनक परिस्थिती दिसून येते. दिल्लीमध्ये दिवाळीमध्ये फटाक्यांमुळे प्रदुषण मोठ्या प्रमाणात होते अशा प्रकारच्या बातम्या व मिडियाच्या माध्यमातून मोठ्या प्रमाणात येत होत्या यामुळे फटाक्यांवर बंदी घालण्यात आलेली होती तरी दिवाळीच्या महत्त्वपूर्ण सण पहाता फटाके फोडण्यात आले होते व यामुळे संपूर्ण दिल्ली प्रदुषित झाली अशा बातम्या आपण सर्वत्र ऐकल्या व पहाल्या. परंतु आता फटाके कुठेच फोडतांना दिसत नाही याचाच अर्थ असा की दिल्लीतील प्रदुषण असो अथवा देशातील कुठलेही प्रदुषण असो फक्त फटाक्यांना दोष देण्यात काहीही अर्थ नाही. दिल्लीतील किंवा देशातील वाढते प्रदुषण फटाक्यांमुळे वाढत नसून मानवाच्या चुकामुळे वाढत आहे ही बाब एस एंड पी ग्लोबल मॉबिलिटी वेब प्रेझेंटेशनच्या संस्थेने घेतलेल्या सर्वेवरून लक्षात येते. आजही दिल्लीतील अनेक नद्यांनी प्रदुषणाची पातळी ओलांडल्याचे दिसून येते. दिल्लीतील वाढत्या प्रदुषणामुळे डोळ्यांमध्ये जळून, श्वास घेण्यास त्रास सोबतच आरोग्याच्या दृष्टीकोनातून अनेक समस्या पहायला मिळत आहेत. दिल्लीत सध्या हाफ लॉकडाउनसारखी परिस्थिती निर्माण झाली

आहे. दिल्लीतील असो वा देशातील ३९ शहरांच्या बाबतीत असो प्रदुषणाला आपणच जबाबदार आहोत. कारण हवाई वाहतूक, रोड वाहतूक, एसी, अत्याधुनिक सुविधा यामुळे मानवाला बंद रुममध्ये आल्हाददायक वातावरण मिळते ही बाब खरी आहे. परंतु या अत्याधुनिक सुविधांमुळे करोडो लोकांचा, पशुपक्षांचा, अन्य जिवजंतुंचा व बदलत्या वातावरणामुळे निसर्गाचा जीव धोक्यात आलेला आहे ही बाब दिल्लीतील एक्यूआय ४२६ वरून लक्षात येते. आजही दिल्लीसह देशातील अनेक वाहने दुषित धुर ओकत आहे. दिल्लीमध्ये काही ठिकाणी भयावह परिस्थिती निर्माण झाली आहे यात ग्रेप-४ मध्ये अनेक वाहनांवर बंदी घालण्यात आली आहे. त्याचप्रमाणे दिल्लीत बाहेरून येणाऱ्या वाहनांवर बंदी घालण्यात आली आहे फक्त आवश्यक वस्तूंच्या वाहनांना प्रवेश दिला जात आहे. राज्य सरकारने शाळा -महाविद्यालय सध्या बंद ठेवण्याचे आदेश दिले आहेत तर गैर आपात्कालीन वाणिज्यिक आवागमन यावर सरकार बंदी घालू शकते याला नाकारता येत नाही. आपल्याला प्रदुषण नियंत्रणात आणण्यासाठी मोठ्या प्रमाणात वृक्षारोपण आवश्यक आहे. त्याचप्रमाणे वाहणांचा दुषीत धुंद यावर सुध्दा नियंत्रण आवश्यक आहे. आपण जोपर्यंत निसर्गाच्या सानिध्यात आवरणार नाही आणि निसर्गाला महत्त्व देणार नाही तोपर्यंत प्रदुषण रोखण्यास यश येणार नाही. त्यामुळे जास्तीत जास्त वृक्ष लागवड झालीच पाहिजे यामुळे आपल्याला प्रदुषणावर मार करण्यात यश येईल.

लेखक

रमेश कृष्णराव लांजेवार
(माजी विद्यापीठ प्रतिनिधी, नागपूर)
मो.नं. ९९२१६९०७७९, नागपूर.

लोकशाहीच्या नांवावर हुकूमशाही करणारे एकखांबी नेतृत्व नसावे.

चार पायांच्या जनावरांत आणि जलतल प्राण्यात संस्था, संघटना, पक्ष नसतात तरी ते संकटात सापडल्यावर एकत्र येऊन संघटीत पणे मुकाबला करतात, त्यात कोणी नेता नसतो. पण सामूहिक नेतृत्व मात्र कायम असते. त्यांचे वर्णन लोकशाहीर उत्तम दादा फुलकर यांनी एका गीतात खूप अर्थपूर्ण केली आहे. अन्याय अत्याचारांची येताच हाक रे भरूरू उडावी पाखरे चिमणी पाखरे, मध माश्या आणि मुंग्या यांचे संघटन वैचारिक दृष्ट्या खूप मजबूत आणि प्रेरणादायी असते. त्यांना माणसा सारखे बोलता येत नाही, विचार करता येत नाही, किंवा माणसा एवढा स्वार्थी मेंदू त्यांना नसतो. तरी ते वेळोवेळी संघटितपणे शक्ती प्रदर्शन करतात. त्यांच्यात माणसासारखी जनजागृती करावी लागत नाही. ते जन्मापासून जगण्यासाठी संघर्ष कसा करावा ते शिकतात. माणसांच्या मुलांना जन्मापासून सर्वच शिकवावे लागते. तेव्हाच तो शैक्षणिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, कला, क्रीडा, रीतिरिवाज, परंपरा मान्य करूनच आर्थिक विकास करतात. वाईट गोष्टीचे आणि व्यसन करण्याचे शिक्षण, प्रशिक्षण दिले जात नाही. ते ज्या मित्रा सोबत मैत्री असते, ती मित्रमंडळी आपोआप सर्व शिकवत असतात. यासाठीच संस्था, संघटना पक्षाची गरज असते. अन्याय अत्याचार झाल्यावर एकत्र येणाऱ्यांची संस्था, संघटना पक्ष फार काळ टिकत नाही. कारण त्यांचे एकत्र येण्याची मुख्य उद्दिष्ट, ध्येय धोरण निश्चित नसतात. त्यात कोणतीही जनजागृती नसल्यामुळे ते जेवढे जवळ येतात तेवढ्याच ते लांब जात असतात.

जागृती हे जरी समाजाच्या उन्नतीचे मुख्य अंग असले, तरी नुसत्या जागृतीचा उपयोग नाही. समाजाच्या उन्नतीकरिता काही विधायक कार्यक्रमाची आवश्यकता असते. समाजात एखाद्या माणसाने जागृती केली व त्याच्या मृत्यूनंतर समाजाला दिशा दाखविणारा दुसरा एखादा कर्तबगार पुरुष निर्माण झाला नाही तर एकखांबी तंबूप्रमाणे समाज व चळवळ मोडकळीस येते. असे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी १४ जानेवारी १९५५ ला मुंबईत कार्यकर्त्यांना सांगितले होते. म्हणूनच संस्था, संघटना पक्ष स्थापन करतांना त्यांची लिखित घटना असते, सामाजिक, शैक्षणिक, सांस्कृतिक आर्थिक आणि राजकीय कामकाज कसे करावे? कोणी करावे? त्यांची नियमावली बनविली असते. त्यांची काटेकोरपणे अंमलबजावणी झाली तर सुरुवात पासून सर्वांनाच त्यांचे पालन करावे लागते. त्यामुळेच संस्था संघटना पक्षात कधीच एक खांबी नेतृत्व उभे राहत नाही. त्यासाठी जीवन्तैलीचे तत्व खूप महत्वाचे असते. म्हणूनच लोकशाहीच्या नांवावर हुकूमशाही करणारे एकखांबी नेतृत्व नसावे.

सभासदाला कार्यकर्ता पदाधिकारी नेता बनण्याचे स्वप्न असावे पण ते साकार करण्यासाठी ध्येयवादी गगनभारीच वेड असावे लागते. कबुतराला गरुडाचे पंख लावता येतील ही पण गगनभारीच वेड हे रक्तातच असावे लागते. कारण आकाशाची ओढ दत्तक घेता येत नाही. उन्हाळ्यात आणि पावसाळ्यात वादळे जेव्हा येतात तेव्हा आपण आपल्या मातीला धडू रुजून राहायचं असतं. ती जितक्या वेगाने येतात तितक्याच वेगाने निघूनही जातात. वादळ महत्वाचे नसते. प्रश्न असतो कि आपण त्यांच्याशी कशी

सुंज देतो आणि त्यातून कितपत बऱ्या अवस्थेत बाहेर येतो. कार्यकर्त्यांच्या नेत्यांच्या जीवनात अशी वादळ कायम घोंगावत असतात. त्यासाठीच लोकशाहीच्या नांवावर हुकूमशाही करणारे एकखांबी नेतृत्व नसावे.

आकाशात जेव्हा एखादा कृत्रिम उपग्रह सोडतात तेव्हा गुरुत्वाकर्षणाच्या सीमेबाहेर पिटाळून लावेपर्यंत सगळा संघर्ष असतो. त्याने एकदा स्वतः गती घेतली की उरलेला प्रवास आपोआप होतो. असंच कार्यकर्त्यां नेत्यांचे असते. समाजात विशिष्ट उंची गाठेपर्यंत जीवघेणा संघर्ष असतो. पण एकदा अपेक्षित उंचीवर पोहचलात की आयुष्यात अनेक समस्या ती उंचीच सोडवते. तेव्हा तो कार्यकर्ता नेता संस्था, संघटना पक्षात समाजात मान्यताप्राप्त होतो. कार्यकर्त्याला नेत्याला संस्था, संघटना पक्ष समाजात मान्यताप्राप्त करण्यासाठी तोंडात साखर, डोक्यावर बर्फ, आणि पायाला भिंगरी लावून घ्यावी लागते. भिंतीवर कॅलेंडर असते त्यातील प्रत्येक महिन्यातील दिवस व तारखेला चौकोनाला लक्षवेधी पेलाने गोल करून दिनांक व वेळेचे नियोजन करून ठेवावे लागते, त्यासाठी त्याची अंमलबजावणी करणारी कमिटी काय करते त्यांचा कायम संपर्क ठेवून माहिती घेऊन चर्चा केली पाहिजे तरच यशस्वी होता येते. त्यासाठी लोकशाहीच्या नांवावर हुकूमशाही करणारे एकखांबी नेतृत्व नसावे.

आजकाल संस्थापक राष्ट्रीय अध्यक्ष प्रत्येक तालुक्यात निर्माण झाले आहेत, त्यांची संघटना, पक्ष जिल्ह्यातील सर्व तालुक्यात नसली, तरी ते एकखांबी संस्थापक राष्ट्रीय अध्यक्ष असतात. त्यांच्या कार्यालयात कॅलेंडर वर कोणत्याही तारखेला महिन्याला कुठलही चित्र नसते. तरी ते पेपरमध्ये दररोज सरकारच्या विरोधात, तर कधी कोणाच्या विरोधात पत्रकबाजी करीत राहतात. त्यामुळे त्याला प्रसिद्धी मिळते पण संघटना वाढत नाही. तिला गतीच नसते. त्यांचे अस्तित्व राजकीय उपद्रव मूल्य निर्माण करण्यासाठी सर्वच समाजात पक्षात होत असते. त्यांना कोणतेच ध्येय उद्दिष्ट नसते केवळ पोट भरण्यासाठी उद्योग धंदा म्हणून ते त्यांना करावे लागते. तेच खऱ्या अर्थाने लोकशाहीच्या नांवावर हुकूमशाही करणारे एकखांबी नेतृत्व असते.

विचारधारेवर चालणाऱ्या संस्था, संघटना, पक्षाचा कार्यकर्ता, पदाधिकारी या व्यक्तीमत्त घडवणार्या माणसांच्या बाबतीत, तारखांचे चौकोन जास्त बोलके असतात. प्रत्येक चौकोनावर वेगळं चित्र निर्माण करण्यासाठी वेगळा विचारपण हवे असतो. समस्यावर अभ्यासपूर्ण उपाय स्वतःजवळ प्रथम असला पाहिजे, सरकारी योजना काय आहेत, त्यांची अंमलबजावणी करण्यासाठी शासकीय पातळीवर यंत्रणा कशी काम करते, त्यांची माहिती संघटना पक्षांच्या पदाधिकारी यांना नसेल तर ते प्रशिक्षण देण्याची जबाबदारी नेतृत्वाची असते. नेतृत्व स्वतःला सर्व सर्वश्रेष्ठ समजत असेल तर ते दोन, तीन, चार नंबरचे नेतृत्व तयार होऊ नये यांची दक्षता घेत असते, असे एकखांबी नेतृत्व नेहमीच विचारधारा आणि संघटना, पक्षा पक्षा स्वतःलाच

मोठे समजत असते. ते लोकशाहीला कधीच महत्त्व देत नाही. जाहीर सभेत त्याला बसायला सिंहासनच पाहिजे. त्यामुळेच दोन नंबरचे नेतृत्व तयार होत नाही, जे असते ते कार्यकर्तृत्व दाखवून झालेलं नसतं तर आशीर्वादाने चमचागिरी करून झालेलं असते. ते पक्षात संघटनेत कोणतेही सत्य मांडण्याचे किंवा चर्चा घडवून आणण्याचे धाडस दाखवू शकत नाही. असे बोलणारे पक्ष संघटनेच्या बाहेर फेकल्या जातात. त्यामुळेच मग पक्ष संघटनेत प्रामाणिक, इमानदार निर्भीडपणे नेतृत्वकर्तृत्व वक्तृत्व दाखविणाऱ्याला बदलून करून बाहेर काढला जाते. त्यामुळेच पक्ष संघटना दरवर्षी मजबूत होण्या ऐवजी कमकुवत होत जाते. जुन्यांना काढले जाते नव्यांना जोडल्या जाते. म्हणूनच संघटनेची ताकद ही केवळ सभासदांच्या संख्येवर अवलंबून नसून सभासदांच्या प्रामाणिकपणावर, संघटनेशी एकनिष्ठतेवर आणि शिस्तपालनावर अवलंबून असते. हे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी २५/२६ मार्च १९५३ ला दिल्ली येथे सांगितले होते.

नेतृत्व करणाऱ्या नेत्यांना सिंहा सारखे जगावे लागते. समोरून पहिले तर प्रत्येकांना त्याच्या नजरेत भय आणि आदर वाटला पाहिजे. आणि मागून पहिले तर तो अनेकांचे तिरस्काराचे बाण खाऊन रक्त बंबाळ झालेला असतो. ते आज पर्यंत कोणीच मनावर घेतले नाही, त्यामुळे सामाजिक, शैक्षणिक, सांस्कृतिक, धार्मिक, राजकीय संस्था, पक्ष संघटना एक नां धड भराभर चिंदा झाल्या आहेत. क्रांतीकारी विचारधारा तोंडात असते आणि आचरणात हुकूमशाही! त्यामुळेच पक्ष संघटना वाढत नाही. पक्ष, संघटना एकखांबी नेतृत्व झाल्या आहेत. त्यासाठी लोकशाहीच्या नांवावर हुकूमशाही करणारे एकखांबी नेतृत्व नसावे. गोरगरिबांना न्याय देणारी हुकूमशाही असावी. गरीब कार्यकर्त्यांना लाथा, आणि श्रीमंत कार्यकर्त्यांना पायघड्या देणारे नेतृत्व जास्त काळ टिकत नाही.

ते नेहमीच अस्तित्वासाठी तडजोड करीत असते. त्यात त्याचे कोणतेही नुकसान होत नाही. नुकसान हे समाजाचे व चळवळीचे होते. त्यावर चर्चा होत नाही. लोकसभा विधानसभा निवडणुकीत एड. प्रकाश आंबेडकर यांच्या वंचित बहुजन आघाडीची लक्षवेधी भूमिका ठरत होती. तिच्या बदल खोटा प्रचार करण्याचे काम सोन्याचे, चांदीचे, स्टीलचे चमचे बुद्धिजीवी विचारवंत, साहित्यिक, संपादक, लेखक, सेवानिवृत्त अधिकारी, सुरक्षित नोकरी करणारा आरक्षणवा लाभार्थी अशी मंडळी इमानदारीने करीत होती हे आपण सोशल मिडियावर वाचले व पाहिले असेलच. २३ नोव्हेंबर नंतर मी आणि आपण या सर्वांचा सर्व पातळीवरून समाचार घेणार आहोत.

सागर रामभाऊ तायडे
९९२०४०३८५९, भांडूप, मुंबई.

४० दिवस रोज खा पिकलेले केळ, मुळापासून उपटून टाकेल ३ समस्या; डॉक्टरांनी सांगितली खाण्याची योग्य पद्धत

केळी हे एक स्वादिष्ट फळ तर आहेच, पण त्याला सुपरफूडचा दर्जाही देण्यात आला आहे. आयुर्वेद आणि आधुनिक शास्त्र हे दोन्ही सर्वांगीण आरोग्यासाठी आवश्यक मानतात, कसा होतो फायदा?

केळी हे अत्यंत स्वादिष्ट असून त्याला सुपरफूडचा दर्जा देण्यात आला आहे. हे फळ आपल्या शरीरासाठी अनेक प्रकारे फायदेशीर आहे. आयुर्वेद आणि आधुनिक शास्त्र हे दोन्ही केळी हे फळ सर्वांगीण आरोग्यासाठी आवश्यक मानतात. केळ्यामध्ये पोटॅशियम, व्हिटॅमिन बी ६ आणि फायबर भरपूर प्रमाणात असते, जे केवळ रक्तदाब नियंत्रित करत नाही तर हृदयाचे आरोग्य देखील मजबूत करते.

पण तुम्हाला माहीत आहे का की रोज केळी खाल्ल्याने अनेक गंभीर समस्याही दूर होतात. आयुर्वेदात असेही म्हटले आहे की, पिकलेले केळ ४०-४५ दिवस नियमित खाल्ल्यास आरोग्याशी संबंधित अनेक समस्यांपासून आराम मिळतो. आयुर्वेदिक डॉक्टर रॉबिन शर्मा यांनी केळीच्या अशाच काही फायदांविषयी सांगितले आहे, जे ३ प्रमुख आरोग्य समस्या दूर करू शकतात. तुम्ही

रोज जर ४० दिवस केळ खाल्लं तर त्याचा आरोग्यावर नक्की काय परिणाम होतो याबाबत ही अधिक माहिती आहे. (फोटो सौजन्य -)

वजन वाढण्यासाठी
वजन वाढविण्यासाठी केळ खाणं उत्तम
जर तुम्ही वजन कमी असल्याच्या समस्यांने त्रस्त

असाल तर एक ते दोन पिकलेली केळी थोडंसं देशी तूप आणि स्ट्रिंग शुगर कॅंडीमध्ये मिसळून नाश्रत्यात खा. ४०-४५ दिवस नियमित सेवन केल्याने वजन वाढते. वजन कमी असणे देखील आरोग्यासाठी हानिकारक ठरू शकते. यामुळे अशक्तपणा, दम लागणे आणि चक्कर येणे यासारख्या समस्या उद्भवतात. वजन वाढविण्याचा प्रयत्न करत असाल तर तुम्ही हा उपाय नक्की करून पाहा.

फक्त पिकलेली नाही तर कच्ची केळी खाण्याचे सुद्धा आहे अजब फायदे, एकदा पहाच

तोंड येणे वा जुलाब होणे

तोंड येत असल्यास खावे केळ

वारंवार तोंडात फोड येणे किंवा वारंवार जुलाब होणे यासारख्या समस्यांसाठी डॉक्टरांनी केळी दह्यात मिसळून खाण्याचा सल्ला दिला आहे. हा उपाय खूप प्रभावी आहे आणि पहिल्या किंवा दुसऱ्या दिवसापासून तुम्हाला त्याचा

परिणाम दिसू लागेल. दही हे थंड असते आणि केळही शरीरासाठी थंडावा देते. यामुळे शरीरातील उष्णता लवकर कमी होण्यास मदत मिळते आणि तोंड येण्याची समस्या पटकन कमी होते. जुलाब होत असल्यास केळ्याचे सेवन उत्तम ठरते

व्हाईट डिस्चार्जसाठी

व्हाईट डिस्चार्जची समस्या असल्यास

ज्या महिलांना अशक्तपणामुळे ल्युकोरिया (पांढरा स्राव) ची समस्या आहे त्यांच्यासाठीही केळी फायदेशीर आहे. पिकलेल्या केळ्यावर स्ट्रिंग शुगर कॅंडी पावडर शिंपून ते रोज खाल्ल्याने अशक्तपणा दूर होतो आणि ल्युकोरियाच्या समस्यांपासून आराम मिळतो. तुम्हालाही अंगावरून जास्त पांढरा स्राव जाण्याची समस्या असल्यास केळ्याचा असा वापर करून पाहा

केळी आणली की लगेच काळी पडतात? मग ही ट्रिक वापरून पाहा, आठवडाभर राहतील फ्रेश

टीप - हा लेख केवळ सामान्य माहितीसाठी लिहिण्यात आला असून कोणत्याही प्रकारच्या उपचाराचा दावा यामध्ये करण्यात आलेला नाही. कोणताही उपाय करण्यापूर्वी आपल्या डॉक्टरांचा सल्ला घ्या आणि त्यांच्या सल्ल्यानुसारच योग्य बदलानुसार वापर करावा.

अंड्याचा पराठा कधी खाल्ला आहे का? एकदा जरूर करा ट्राय

तुम्ही नाश्याला आजवर अंड्याचा ऑम्लेट किंवा भुर्जी बऱ्याचदा खाल्ले असेल मात्र तुम्ही कधी अंड्याचा पराठा खाल्ला आहे का? हा पराठा फार कमी वेळेत बनतो आणि चवीलाही फार अप्रतिम लागतो. नाश्यासाठी ही एक परफेक्ट रेसिपी ठरेल.

सकाळचा नाश्ता हा नेहमी हेल्दी करण्याचा सल्ला दिला जातो. नाश्ता आपल्या दिवसभर एॅक्टिव्ह राहण्यासाठी ऊर्जा प्रदान करत असतो. आता नाश्ता तर तुम्ही अनेक वेगवेगळ्या पदार्थांचा केला असेल. आपल्याकडे नाश्याला अधिकतर काही निवडक पदार्थांचे खाल्ले जातात. हे निवडक पदार्थ म्हणजे, पोहा, उपमा, डोसा, इडली इ. मात्र तुम्हीही जर हे बोरिंग नाश्त्याचे पदार्थ खाऊन कंटाळाला असाल तर आम्ही तुमच्यासाठी एक हटके रेसिपी घेऊन आलो आहोत. या रेसिपीने तुम्ही तुमच्या सकाळची सुरुवात आणखीन बहारदार करू शकता.

नाश्याला तुम्ही अंड्याचा ऑम्लेट किंवा भुर्जी नाक्रीच कधी ना कधी खाल्ले असेल मात्र तुम्ही कधी अंड्याचा पराठा खाल्ला आहे का? हा अंड्याचा पराठा चवीला फार अप्रतिम लागतो. तसेच फार कमी वेळेत हा बनून तयार होतो. त्यामुळे सकाळच्या घाईगडबडीच्या वेळी नाश्यासाठी तुम्ही हा पदार्थ नक्कीच ट्राय करू शकता. अंडा आपल्या आरोग्यासाठी फार फायदेशीर ठरत असतो. यात अनेक असे पोषक घटक जे आपल्या आरोग्याला फायदे मिळवून देतात. हेल्दी आणि टेस्टी रेसिपीच्या शोधात असाल तर तुमच्यासाठी ही एक परफेक्ट रेसिपी आहे. चला तर मग अंडा पराठा बनवण्यासाठी लागणारे साहित्य आणि कृती जाणून घेऊयात.

साहित्य
५-६ अंडी
३ वाटी गव्हाचे पीठ
३ बारीक चिरलेला कांदा
२ बारीक चिरलेले टोमॅटो
२ चमचे लाल तिखट
५-६ चिरलेल्या हिरव्या मिरच्या
मीठ चवीनुसार
तेल आवश्यकतेनुसार
कृती
अंड्याचा पराठा बनवण्यासाठी सर्वप्रथम एका वाड्यात अंडी फोडून व्यवस्थित फेटून घ्या
यानंतर या फेटलेल्या अंड्यात, कांदा, टोमॅटो, मिरची,

लाल तिखट आणि चवीनुसार मीठ घाला सर्व साहित्य नीट मिसळून फेटून घ्या यानंतर दुसरीकडे गव्हाचे पीठ घ्या यात चिमूटभर मीठ आणि थोडे थोडे पाणी घालून कणिक मळून घ्या यानंतर गॅसवर तवा ठेवा तवा तापला की गव्हाच्या पिठाचा गोळा तयार करून चपाती लाटा आणि भाजयला तयार करून टाकून घ्या आता ही चपाती दोन्ही बाजूंनी छान भाजून घ्या

यानंतर यावर अंड्याचे मिश्रण टाकून पसरवा आता हलके हलके तेल टाकून दोन्ही बाजूंनी हा पराठा छान भाजून घ्या तुमचा गरमा गरम अंडा पराठा तयार आहे तुम्हाला हवे असल्यास तुम्ही यावर तुमच्या आवडीचे सॉस ड करून याचा रोल देखील बनवू शकता अंड्याचे फायदे:

अंड्यामध्ये प्रोटीनचा उत्तम साठा असतो जो स्नायू बळकट बनवण्यास आणि शरीर निरोगी राखण्यास मदत करते याचे हृदयविकाराचा धोका कमी करण्यास मदत करू शकते अंडी खाल्ल्याने तुमची त्वचा अधिक तरुण आणि तुमचे केस मजबूत आणि चमकदार बनण्यास मदत होते

वयाच्या ६० नंतरही रहाल तंदुरुस्त, डॉक्टरांचे ५ सल्ले माना; सगळेच विचारतील तुमचे डाएट

वयाच्या ६० नंतरही रहाल तंदुरुस्त, डॉक्टरांचे ५ सल्ले माना; सगळेच विचारतील तुमचे डाएट व्हाईट उरीश व्हाईट: जसजस वय वाढत तसतसे आजारही वाढतात आणि आदी म्हातारपणा वेड्यापासून ते शरीराच्या प्रत्येक भागात दिसू लागतो. मात्र डॉक्टरांचे ५ योग्य सल्ले तुम्ही मानले तर दिसाल तरुण आणि तुकतुकीत

वाढत्या वयाबरोबर शरीर हळूहळू आजारांचे घर बनू लागते. वयाच्या ६० व्या वर्षी रोगप्रतिकारक शक्ती कमी होऊ लागते आणि चालताना किंवा बसूनही थकवा आणि अशक्तपणा जाणवू लागतो. अशा परिस्थितीत, आयुष्याच्या या टप्प्यावर तुम्ही स्वतःला कसे निरोगी ठेवू शकता हे डॉ. राजीव कोविल, डायबेटोलॉजी विभागाचे प्रमुख आणि जेंद्र हेल्थकेअर प्रायव्हेट लिमिटेडचे अध्यक्ष यांनी सांगितले आहे. कमकुवत रोगप्रतिकारक शक्तीमुळे, शरीर विषाणू आणि जीवाणूंची लढण्यास अपयशी ठरते, ज्यामुळे फ्लू, शिंगल्स आणि न्यूमोनिया सारख्या रोगांचा धोका वाढतो. पण चांगली बातमी अशी आहे की आपण काही निरोगी सवयींचा अवलंब करून आपली रोगप्रतिकारक शक्ती मजबूत करू शकता. प्रत्येकजण नियमित व्यायाम, संतुलित आहार, ताणतणाव व्यवस्थापन आणि पुरेशी झोप घेण्याचा सल्ला देतो, पण आज आपण या सर्व गोष्टी डॉक्टरांच्या मदतीने समजून घेऊया, ज्यामुळे तुम्ही वयाच्या साठानंतरही स्वतःला तंदुरुस्त ठेवू शकाल. ते सांगायला आणि तुमचे आरोग्य पाहून प्रत्येकजण या फिटनेसचे रहस्य जाणून घेण्याचा प्रयत्न करेल. (फोटो सौजन्य)

पुरेसे पाणी पिणे ही अशी गोष्ट आहे ज्याकडे अनेकदा दुर्लक्ष केले जाते. परंतु रोगप्रतिकारक शक्तीच्या आरोग्यासाठी ते महत्वाचे आहे. डिहायड्रेशनमुळे आरोग्य धोक्यात येऊ शकते कारण ते रोगप्रतिकारक पेशींच्या क्रियाकलापांवर परिणाम करते आणि शरीराची संरक्षण यंत्रणा कमकुवत करते.

जसजसे आपले वय वाढते तसतशी आपली तहान कमी होते, ज्यामुळे आपल्याला डिहायड्रेशन होण्याचा धोका असतो. पाणी, हर्बल टी आणि फळे आणि भाज्या यासह तुम्ही दिवसभर पुरेसे द्रव पदार्थ पीत आहात याची खात्री करा. तुमचे शरीर हायड्रेटेड ठेवून तुम्ही पोषक तत्वांचे शोषण, कच्चा काढून टाकण्यास आणि संपूर्ण रोगप्रतिकारक शक्तीच्या कार्यामध्ये मदत करता.

पोषक तत्वांसह डाएट डाएट चांगले फॉलो करावे रोगप्रतिकारक शक्ती मजबूत ठेवण्यासाठी पोषणयुक्त आहार घेणे अत्यंत आवश्यक आहे. जसजसे आपण वय वाढतो तसतसे आपल्या शरीराची पोषक द्रव्ये शोषून घेण्याची क्षमता कमकुवत होऊ शकते, ज्यामुळे फळे, भाज्या, धान्ये, पातळ प्रथिने आणि प्रोबायोटिक्स समृद्ध आहारवाच लक्ष केंद्रित करणे अधिक महत्वाचे बनते. जीवनसत्त्वे उ आणि ए, झिंक आणि सेलेनियम यांसारखे महत्वाचे पोषक घटक आपल्या रोगप्रतिकारक यंत्रणेच्या कार्यामध्ये महत्वाची भूमिका बजावतात आणि पेशींना नुकसान होण्यापासून संरक्षण करण्यासाठी ऑटॉऑक्सिडंट म्हणून कार्य करतात.

५८ व्या राज्य जिमनास्टिक्स अजिंक्यपद स्पर्धेत प्रबोधनकार क्रीडा संकुलाच्या खेळाडूंचा दबदबा.

मुंबई / प्रतिनिधी :- नुकत्याच औरंगाबाद येथे झालेल्या राज्य स्तरीय जिमनास्टिक्स स्पर्धेत मुंबई संघातून विलेपार्ल्याच्या प्रबोधनकार ठाकरे क्रीडा संकुलातील सुमारे मुलीच्या गटातून १२ पैकी ९ तर मुलांच्या गटात १२ पैकी ८ खेळाडूंचा समावेश होता. या स्पर्धेत प्रबोधनकार क्रीडा संकुलाच्या खेळाडूंनी सुमारे १६ पदके जिंकण्याचा विक्रम केला. तर मुलीच्या गटात अन्नोष्का पाटील, हतिकाप्रभूदेसाई, नीती दोषी तर मुलांच्या गटात मन कोठारी, निशांत करंदीकर, सार्थक रावुल यांनी डिसेंबर दरम्यान गुजरात येथे होणाऱ्या आगामी राष्ट्रीय स्पर्धेकरिता आपली जागा निश्चित केली. प्रबोधनकार

क्रीडा संकुलाचे प्रशिक्षक शुभम गिरी, विशाल कटाकडोड, वंदिता रावल यांचे ही संकुलाचे अध्यक्ष श्री अरविंद र. प्रभू, सचिव श्री. मोहन अ. राणे व समस्त विद्यार्थी यांनी कौतुक केले.

महावितरण कार्यालयाच्या गलथान कारभारामुळे शेतकरी त्रस्त

येवता येथील महावितरण कार्यालयाच्या समोर ६ तास शेतकऱ्यांनी केले ठिय्या आंदोलन

केज/प्रतिनिधी केज तालुक्यातील येवता येथील महावितरण कार्यालयाच्या गलथान कारभारामुळे शेतकरी त्रस्त झाले आहेत. येवता येथील महावितरण कार्यालयाच्या समोर ६ तास शेतकऱ्यांनी ठिय्या आंदोलन केले आहे. वरिष्ठ अधिकाऱ्यांच्या आश्वासनांतर शेतकऱ्यांनी आंदोलन तात्पुरत्या स्वरूपात मागे घेतले आहे. याबाबतची सविस्तर माहिती अशी की, गेल्या अनेक दिवसांपासून येवता येथे लाईटचा लंपाडव सुरु आहे सध्या रब्बी हंगामातील पिके व भाजीपाला भिजवण्यासाठी शेतकरी लाईट टिकत नसल्याने परेशान झाले आहेत. गावात महावितरण कार्यालयाचे सबस्टेशन असून देखील शेतकऱ्यांच्या शेतातील विद्युत मोटर सुरु होती ना होती तोपर्यंत लाईट जाते यामुळे गावातील शेतकऱ्यांनी आम्हाला आठ तास लाईट द्या अशी मागणी केली आहे तसेच येवता गावा व्यतिरिक्त जो ओव्हर लोड आहे तो कमी करावा यासाठी सकाळी ९:०० वाजल्यापासून ते दुपारी, ३:०० वाजेपर्यंत शेतकरी सबस्टेशन मध्ये

वरिष्ठ अधिकारी येईपर्यंत ठान मांडून बसले होते यावेळी जिवाचीवाडी येथील उद्योजक बंडू चौरै यांनी ही माझा पाण्याचा उद्योग आहे त्यामुळे लाईटचे काम तातडीने पूर्ण करण्याचे निर्देश दिले यावेळी वरिष्ठ अधिकारी यांच्या आश्वासनांतर शेतकऱ्यांनी

आंदोलन तात्पुरत्या स्वरूपात मागे घेतले आहे जर लाईट सुरळीत चालू नाही केली तर येणाऱ्या काळात तीव्र स्वरूपाचे आंदोलन करण्यात येईल असा इशारा शेतकऱ्यांनी प्रशासनास दिला आहे.

ग्रामीण भागातील घरकुलांना शहरी भागाप्रमाणे १ लाख ४० हजार रुपये एवढी रक्कम द्यावी - खा. ओमप्रकाश राजेनिंबाळकर

ग्रामविकास व पंचायत राज कमिटीच्या बैठकीत महत्वपूर्ण सुचना

धाराशिव / प्रतिनिधी :- दिल्ली येथे संसदेच्या ग्रामीण विकास व पंचायतराज समितीची बैठक पार पडली यावेळी खा. ओमप्रकाश राजेनिंबाळकर यांनी जलजिवन योजना व ग्रामीण भागातील पाणीपुरवठा संदर्भातील जळजळीत वास्तव ग्रामविकास मंत्री शिवराजसिंह चौहान यांच्यासोबत झालेल्या ग्रामविकास व पंचायत राज समितीच्या बैठकीसंदर्भात निदर्शनास आणून दिले. या बैठकीत ग्रामविकासाचे सविस्तर सूचना मांडल्या ग्रामीण भागात पूर्वी जलस्वराज, भारत निर्माण राष्ट्रीय पेय जल, जल जीवन मिशन अशा पाणीपुरवठ्याच्या योजना झाल्या त्या पाहता त्या कामांमध्ये मोठ्या प्रमाणावर निधी खर्च होऊन देखील त्या बंद अवस्थेत केवळ थडगे उपा केवल्यासारखे दिसत आहेत व या सर्व योजना भ्रष्टाचाराच्या विळख्यात अडकले असल्याने ग्रामीण भागातील जनता पिण्याच्या पाण्यापासून वंचित आहे. त्यामुळे अशा पाणी पुरवठा योजनेतील विहीर व पाण्याची खात्री झाल्यानंतर उर्वरित कामे करणे अपेक्षित आहे मात्र अनेक वेळा

पाणीपुरवठा, विहिरीच्या पाण्याची खात्री न करता उर्वरित कामे करून मोठ्या प्रमाणात शासनाच्या पैशाचा अपव्यय केला जातो त्यामुळे यापुढे सुरुवातील विहीर चा स्तोत्र सक्षम असेल तरच पुढील कामे हाती घ्यावीत अशी सूचना आजच्या बैठकीत केली. प्रधानमंत्री घरकुल योजनेत शहरी भागातील लाभाध्यासाठी २ लाख ४० हजार व ग्रामीण भागातील योजनेसाठी १ लाख २० हजार एवढी रक्कम प्रत्येक लाभाध्याला दिली जाते, मात्र अशी घरकुले बांधण्यासाठी आवश्यक असणारे लोखंड, सळई, सिमेंट, वाळू, खडी, मजुरी हे समान असताना अशी विषमता का ? यामुळे ग्रामीण भागातील जनतेवर अन्याय होत आहे त्यामुळे ग्रामीण भागातील या योजनेतील पात्र लाभाध्यांना देखील शहरी भागातील योजनेप्रमाणे प्रति लाभाध्या २ लाख ४० हजार रुपये द्यावेत अशी सूचना या बैठकीत केली १५ व्या वित्त आयोगांतर्गत महाराष्ट्रासाठी निधीची तरतुद २०२० ते २०२१ साठी ५८२७ कोटी होती, २०२१ ते २०२२ साठी ४३०७ कोटी होती

व २०२२ ते २०२३ साठी ३६९६ कोटी होती व २०२३ ते २०२४ साठी ३६२९ कोटी आहे. याकडेवारी पाहता दिवसेंदिवस या १५ व्या वित्त योजना अंतर्गत महाराष्ट्रावर निधीची कमी तरतूद करून अन्याय केला जात आहे तरी तो थांबवावा व पूर्वीप्रमाणेच निधीची तरतूद कायम असावी अशी देखील सूचना यावेळी केली.

महाराष्ट्रामध्ये स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या निवडणुका गेली ७ वर्षांपासून होत नसून यामुळे स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे लोकप्रतिनिधी या स्थानिक स्वराज्य संस्थेत नसल्याने त्यांना मिळणारा निधी हा विविध विकास कामाचा आहे व त्यामुळे ग्रामीण भागात विकास कामे होण्यास मदत होते मात्र अशा निवडणुका नसल्याने हा निधी महाराष्ट्राला मिळत नाही. त्यामुळे पंचायत समिती, जिल्हा परीषदेच्या निवडणुका देखील तात्काळ घ्याव्यात अशी सूचना देखील यावेळी बैठकीत केली.

गोपाळबुवा सार्वजनिक ग्रंथालयात रविवारी दिवाळी अंकांचे प्रदर्शन, गुणवंतांचा सत्कार

लातूर :- औसा तालुक्यातील मौजे माळकोंडजी येथील गोपाळबुवा सार्वजनिक ग्रंथालयाच्यावतीने रविवार, दि. २४ नोव्हेंबर २०२४ रोजी सकाळी १०.३० वाजता दिवाळी अंकांचे प्रदर्शन आणि गुणवंतांचा सत्कार समारंभ आयोजिला असून, दिवाळी अंक प्रदर्शनाचे साहित्यिक मोहीब कादरी यांच्या हस्ते उद्घाटन करण्यात येणार आहे. या कार्यक्रमाला प्रमुख पाहुणे म्हणून माजी शिक्षणधिकारी राम गारकर हे प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित राहणार आहेत. याप्रसंगी महाराष्ट्र शासनाचा राज्यस्तरीय डॉ. एस. आर. रंगनाथन ग्रंथमित्र पुरस्कार प्राप्त तुळजापूरच्या विजय वाचनालयाचे ग्रंथपाल सुरेश जोशी, राज्य शासनाचा विभागीय डॉ. एस. आर. रंगनाथन ग्रंथमित्र पुरस्कार प्राप्त लातूर जिल्हा सार्वजनिक ग्रंथालयाचे उपाध्यक्ष तथा शिवाजीच्या लोकमान्य सार्वजनिक वाचनालयाचे अध्यक्ष ग्रंथमित्र युवराज जाधव, रोटरी क्लबचा व्यावसायिक गुणवत्ता पुरस्कार प्राप्त कर्करोगतज्ञ डॉ. ब्रिजमोहन झंवर, माळकोंडजी जिल्हा परिषद

प्राथमिक शाळेस मुख्यमंत्री माझी शाळा-सुंदर शाळा तालुकास्तरीय दोन लाखांचा पुरस्कार मिळवून देणार्या मुख्याध्यापिका रचना प्री, आलमलाच्या शिवलिंगेश्वर कॉलेज ऑफ फार्मसीचे प्राचार्य डॉ. विश्वेश्वर धाराशिवे यांना पीएचडी मिळाल्याबद्दल, तसेच गोपाळबुवा माध्यमिक विद्यालयातून विशेष प्राविण्याने दहावी उत्तीर्ण झालेले दोन विद्यार्थी, सन २०२३-२४ मध्ये सेवेत रुजू झालेल्या नोकरदारांचा मान्यवरांच्या हस्ते सत्कार करण्यात येणार आहे. तरी या कार्यक्रमाला साहित्य, शिक्षण, ग्रंथालय क्षेत्रातील मान्यवर वाचकांनी जास्तीत जास्त संख्येने उपस्थित रहावे असे आवाहन गोपाळबुवा सार्वजनिक वाचनालयाचे अध्यक्ष प्रकाश विभूते, सचिव ग्रंथमित्र पांडुरंग अडसुळे, उपाध्यक्ष संपान कांबळे, सहसचिव ज्ञानोबा क्षीरसागर, सदस्य मारुती बरडे, आनंद आडसुळे, नारायण अडसुळे, पल्लवी अडसुळे, ग्रंथपाल शिवलिंग अडसुळे, लिपिक रामलिंग अडसुळे, शिपाई सिंधु हजार इत्यादींनी केले आहे.

माजी मंत्री आ अमित देशमुख यांनी लातूर शहरातील श्री केशवराज मंदिरात जाऊन घेतला महाप्रसाद

लातूर / प्रतिनिधी :- राज्याचे माजी वैद्यकीय शिक्षण सांस्कृतिक कार्यमंत्री व लातूर जिल्ह्याचे माजी पालकमंत्री आमदार अमित विलासराव देशमुख यांनी गुरुवार दि. २१ नोव्हेंबर रोजी दुपारी लातूर शहरातील राम गल्ली येथील श्री केशवराज मंदिरात जाऊन दर्शन घेऊन महाप्रसाद घेतला. यावेळी श्री केशवराज मंदिर ट्रस्ट लातूरचे अध्यक्ष संजय पांडे, उपाध्यक्ष बजरंगलालजी रांदव, सचिव

अशोक गोविंदपुरकर, व्हा. चेअरमन विजय देशमुख, गिरीश ब्याळे, बसवंतआप्पा भरडे, विजयकुमार साबदे, चांदपाशा इनामदार, राम कांबडे, लक्ष्मीकांत मंठाळे, पापासेठ ताथोडे कालिदास देशपांडे, मनोहर सावळे, दामोदर भुतडा, मधुकर पाठक, राजाभाऊ पांडे, मधुसूदन भुतडा, सुनील आयचित, शाम शरद कोटलवार, योगेश उन्हाळे, सुमुख गोविंदपुरकर आदीसह भक्तगण उपस्थित होते.

सत्तेवर येणाऱ्या कोणत्याही पक्षाला जनतेच्या सर्वांगीण हितासाठी जोतिबा फुल्यांचे धोरण आणि लोकशाहीवादी तत्वज्ञान घेऊनच पुढे जावे लागेल. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

फुले शाहू आंबेडकराईट स्टडी सर्कल अंतर्गत ७४ वी वैचारीक प्रबोधनात्मक साप्ताहिक कार्यशाळा संपन्न.

छत्रपती संभाजी नगर / प्रतिनिधी :- फुले शाहू आंबेडकराईट स्टडी सर्कलच्या वतीने सत्तेवर येणाऱ्या कोणत्याही पक्षाला जनतेच्या सर्वांगीण हितासाठी जोतिबा फुल्यांचे धोरण आणि लोकशाहीवादी तत्वज्ञान घेऊनच पुढे जावे लागेल. असे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर १७ नोव्हेंबर १९५१ ला म्हणाले होते. या ऐतिहासिक विधानाच्या ७३ व्या वर्धापनदिनानिमित्त १७ नोव्हेंबर २०२४ ला ७४ व्या वैचारीक प्रबोधनात्मक साप्ताहिक कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. या प्रसंगी उद्घाटनपर मार्गदर्शन करताना कल्याण येथील सामाजिक कार्यकर्ते साहेबराव इंगोले म्हणाले की, समाजातील विविध समस्यांचा विचार करून प्रत्यक्ष खड्डा बुजवायला आणण्यास सुरुवात करावी लागेल. करिता ठोस पावले उचलली पाहिजेत. कृतीशीलतेची जोड देऊन अशाप्रकारच्या कार्यक्रमाचे आयोजन मुंबई सारख्या शहरात पण केले पाहिजे.

याप्रसंगी डॉ. व्ही. एच. कांबळे म्हणाले की, फुल्यांनी शिक्षणाला अग्रक्रम दिला असला तरी खेड्यापाड्यातील विद्यार्थी दहावी, बारावीच्या पुढे शिकत नाहीत. ज्यामुळे ते बेरोजगारीला बळी पडून हतबल झालेले पहायला मिळतात. सुभाष ठोकळ म्हणाले की, मूलभूत अधिकारान्वये राज्यकर्त्यांनी जनतेच्या सर्वांगीण हितासाठी अन्न, वस्त्र, निवारा याची व्यवस्था केली पाहिजे. समाजाप्रती अनास्था बाळगणारे ९९ टक्के लोक स्वतःसाठी व कुटुंबासाठी झटत असतात. पत्नी, आई, बहिण व मुलीच्या स्वरूपात मताचे मूल्य समजून घेतले पाहिजे. सम्यक रामटेके म्हणाले की, बाबासाहेब आंबेडकरांनी मनुस्मृती का जाळली? याचे मर्म समजून घेणे आवश्यक आहे. इंजिनिअर किशोर पाटील म्हणाले की, शाहू महाराजांनी डॉ. आंबेडकरांना लोकमान्य ही पदवी दिली होती. याची जाणीव ठेवून तसे प्रसारीत केले पाहिजे. बाबासाहेब कळाल्यापासून जीवन जाण्याची दिशाच बदलली आहे. विलास कट्यारे म्हणाले की, भारताचे संविधानात आजच्या विषयाचे प्रतिबिंब पहायला मिळते. शासनकर्ती जमात बनण्यासाठी आवश्यक अटी आणि शर्तीची पूर्तता केली पाहिजे. सुभाष वानखेडे म्हणाले की, समाजात अनेक जण पाखंडवाद, अंधविश्वास पसरवीत असतात. ज्यामुळे पुनश्च प्रतिक्रांती होते की काय? अशी भीती निर्माण

झाली आहे. त्यांनी 'भीमा तुझ्या मताचे जर पाच लोक असते तर तलवारीचे तयांच्या न्यारे टोक असते' हे गीत सादर केले. प्रतीक पंचशील म्हणाले की, फुल्यांचे धोरण स्विकारतांना सार्वजनिक सत्यधर्म समजून घेतला पाहिजे. भीमराज बोडे म्हणाले की, सत्तेच्या किल्ल्या ताब्यात घेण्यासाठी फुले शाहू आंबेडकरांचा वारसा डोक्यात घेतला पाहिजे. प्रमुख वक्त्या प्रा. डॉ. सुकेशनी थोरात म्हणाल्या की, भाषण देणारी व्यक्ती अनेक पुस्तके वाचून मार्गदर्शन करीत असतो म्हणून भाषण ऐकायला गेलेच पाहिजे. फोडा आणि राज्य करा या नीतीला फाटा देण्यासाठी व्होट हमारा और राज तुम्हारा नहीं चलेगा या कांशीराम यांच्या तत्वांची अमलबजावणी केली पाहिजे. शिक्षणाकडे केवळ नौकरीच्या दृष्टीने बघितल्याने बेरोजगारी वाढत आहे. निवडणुकीत मत प्रयोग करणाऱ्यांना दिशा दिली पाहिजे. चळवळीत महिलांचा सहभाग नसणे ही आंदोलनाची शोकांतिकाच म्हणावी लागेल. कार्यशाळेचा अध्यक्षीय समारोप करताना फुले शाहू आंबेडकराईट स्टडी सर्कलचे संचालक बी. बी. मेश्राम म्हणाले की, माणसं पैशाने श्रीमंत होताना दिसत असली तरी वैचारिक दृष्टीने दरिद्री होत चालले आहेत. म्हणून परिवर्तनवादी आंदोलनाची वाताहत होत आहे. आपण वैचारीक तडजोड न करणारे

जहाल आंबेडकरवादी होणे आवश्यक आहे. फुल्यांचे सत्यशोधक समाज आणि सार्वजनिक सत्यधर्माचे मर्म समजून घेतले पाहिजे. तसेच राईटस ऑफ मॅन लिहिणा-या थॉमस पेन यांच्या कडून फुल्यांनी घेतलेल्या प्रेरणाची जाणीव ठेवली पाहिजे. समाजातील महिला कुठल्या मालिका बघतात याचे विश्लेषण करून ते अपत्यावर कसे संस्कार करतात? याची पुनर्मंडणी करण्याची आवश्यकता आहे. करिता आपण डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या सदरील विधानाच्या ७३ व्या वर्धापनदिनानिमित्त चर्चा करीत आहोत. याप्रसंगी मी प्रथमतः सर्व वर्तमानपत्राचे अभिनंदन करतो ज्यांनी फुले शाहू आंबेडकराईट स्टडी सर्कलच्या बातम्या प्रकाशित केल्या आहेत. या कार्यशाळेचे. सुत्रसंचालन विलास रामटेके यांनी केले. सुरुवातीला मान्यवरांचे हस्ते आदर्शाना पुष्पमाला अर्पण करण्यात आल्या. या कार्यशाळेत बामसेफच्या वरिष्ठ महिला कार्यकर्त्या मंदा वानखेडे यांना आदर्शजली अर्पण करण्यात आली. कार्यशाळेला इंजिनिअर किशोर पाटील, बी. बी. मेश्राम, एड. विलास रामटेके, प्राचार्य विलास कट्यारे, प्रतीक पंचशील, साहेबराव इंगोले, सम्यक रामटेके, डॉ. व्ही. एच. कांबळे, सुभाष वानखेडे, भीमराज बोडे, अरुण इंगळे, प्रा. डॉ. सुकेशनी थोरात इत्यादी प्रतिनिधी उपस्थित होते.

कृषी उत्पन्न बाजार समिती, केज ता. केज जि. बीड

वाचा:- कृषी उत्पन्न बाजार समितीची सभा दिनांक १०/१०/२०२४ ठराव क्रमांक (८)

बाजार आवार घोषणा

कृषी उत्पन्न बाजार समिती, केजच्या कार्यक्षेत्रातील सर्व कापूस विक्रेते शेतकरी व सर्व संबंधित घटकाना कळविण्यात येते की, कार्यक्षेत्रातील व्यंकटेश जिनिंग प्रेसिंग फॅक्टरी, कुंभफळ च्या आवारातील रिकामी जागा (कापूस खरेदी हंगाम २०२४-२०२५) कापूस खरेदीसाठी तात्पुरत्या स्वरूपात बाजार आवार म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. कृषया सर्व संबंधित घटकांनी नोंद घ्यावी.

डॉ. वासुदेव नेहरकर उपसभापती, संतोष देशमुख सचिव, अंकुशराव इंगळे सभापती

व सर्व संचालक मंडळ कृषी उत्पन्न बाजार समिती, केज